

**SMERNICA č. 1/2020
K PREVENCII A RIEŠENIU
ŠIKANOVANIA ŽIAKOV**

Interný predpis				
Smernica k prevencii a riešeniu šikanovania žiakov				č. 1/2020
Organizácia			Súkromná spojená škola EDURAM	
Adresa			Maurerova 55, 053 42 Krompachy	
Právna forma			právna subjektivita	
Prerokované v pedagogickej rade			25.08.2020	
vypracovala	dňa	funkcia	meno	podpis
	20.08.2020	ZRSSOŠ	Ing. Gabriela Pešková	
Cieľová skupina		pedagogickí a nepedagogickí zamestnanci školy		
Účinnosť od		02.09.2020		
Za kontrolu zodpovedá		Ing. Mária Skupeková		
Zmeny v smernici sa uskutočňujú formou číslovaných písomných dodatkov, ktoré tvoria súčasť tejto smernice				

Internú smernicu vydáva riaditeľ SŠS EDURAM Kropachy ako neoddeliteľnú súčasť Školského poriadku školy. Smernica je vypracovaná v súlade so Smernicou č. 36/2018 vydanou MŠ SR k prevencii a riešeniu šikanovania žiakov v školách a školských zariadeniach, ktorá nadobudla účinnosť 1. septembra 2018.

Čl. I Úvodné ustanovenia

Táto smernica upravuje základné znaky, formy a prejavy šikanovania detí a žiakov, možnosti preventívneho pôsobenia a metódy riešenia šikanovania žiakov v nadväznosti na zodpovednosť školy a školského zariadenia podľa §144 ods.1 písm. o) a § 153 ods. 1 zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov a na práva žiaka podľa § 144 ods. 1 písm. i) a k) zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov a v súlade so Smernicou MŠVVaŠ SR č. 36/2018 k prevencii a riešeniu šikanovania detí a žiakov v školách a školských zariadeniach

Cieľom tejto vnútornej smernice je vzhľadom na závažnosť šikanovania poskytnúť základné informácie pedagogickým zamestnancom, ktorí sa podieľajú na výchovno-vzdelávacom procese, o formách jeho prejavov, návrhoch na riešenie, spôsoboch ich preventívneho pôsobenia a o potrebe spolupráce s rodičmi žiakov a príslušnými inštitúciami.

Čl. II Charakteristika šikanovania

1. Šikanovaním rozumieme správanie žiaka, ktorého úmyslom je ublíženie, ohrozenie alebo zastráňovanie iného žiaka alebo úmyselný spravidla opakovaný útok voči žiakovi alebo skupine žiakov, ktorí sa z rôznych dôvodov nevedia alebo nemôžu brániť.
2. Podstatou šikanovania sú najmä:
 - a) úmysel ublížiť druhému fyzicky alebo psychicky,
 - b) agresia jedného žiaka alebo skupiny žiakov,
 - c) prevaha agresora alebo skupiny agresorov nad obeťou.
3. Šikanovanie sa môže prejavovať:
 - a) v priamej podobe: sú to fyzické útoky, urážlivé prezývky, nadávky, posmech, zosmiešnenie, príkazy agresora vykonať určitú vec proti vôli obeť, odcudzenie vecí, vyhrážanie, zastráňovanie, vydieranie, zneužitie osobných údajov, fotografií, šírením nepravdivých informácií alebo kyberšikanovanie,
 - b) v nepriamej podobe: prehliadaním, ignorovaním, zámerným vyčleňovaním z kolektívu, nedobrovoľným vystavovaním agresívnym situáciám.
4. Kyberšikanovanie je priama forma šikanovania. Ide pri nej o zneužitie informačno komunikačných technológií (telefónu, tabletu, internetu a sociálnych sietí) na úmyselné ohrozenie, ublíženie alebo zastráňovanie. Môže sa spájať s inými formami šikanovania.

5. Kyberšikanovanie má najčastejšie tieto znaky:
- a) sociálna alebo psychická prevaha agresora, fyzická prevaha nie je nutná,
 - b) agresor vystupuje často anonymne,
 - c) útok nevyžaduje fyzický kontakt agresora a obeť,
 - d) agresor spravidla nevidí priamu emocionálnu reakciu obeť na útok s ohľadom na anonymitu a odstup, ktoré informačno-komunikačné technológie umožňujú,
 - e) útoky sa šíria prostredníctvom internetu podstatne rýchlejšie ako inými spôsobmi,
 - f) útoky sú prístupné veľkému množstvu osôb,
 - g) agresor je schopný uskutočniť útok z rôznych miest,
 - h) útoky môžu mať dlhšie trvanie v čase,
 - i) obeť nemusí o napadnutú dlhšiu dobu vedieť,
 - j) obeť nemusí byť schopná identifikovať agresora,
 - k) zverejnené informácie, fotografie a audiozáznamy môže byť náročné odstrániť z internetu.
6. Šikanovanie môže napĺňať skutkovú podstatu trestného činu alebo priestupku.
7. Žiak, ktorý je agresorom, môže byť trestne stíhaný najmä za trestný čin
- a) ublíženia na zdraví (§ 155 Trestného zákona),
 - b) obmedzovania osobnej slobody (§ 183 Trestného zákona),
 - c) lúpeže (§ 188 Trestného zákona),
 - d) vydierania (§ 189 Trestného zákona),
 - e) hrubého nátlaku (§ 190 Trestného zákona),
 - f) nátlaku (§ 192 Trestného zákona),
 - g) porušovania domovej slobody (§ 194 Trestného zákona),
 - h) sexuálneho násillia (§ 200 Trestného zákona),
 - i) sexuálneho zneužívania (§ 201 až 201b Trestného zákona),
 - j) krádeže (§ 212 Trestného zákona),
 - k) neoprávneného užívania cudzej veci (§ 215 Trestného zákona),
 - l) poškodzovania cudzej veci (§ 245 Trestného zákona),
 - m) nebezpečného vyhrážania sa (§ 260 Trestného zákona),
 - n) nebezpečného prenasledovania (§ 360a Trestného zákona),
 - o) výroby detskej pornografie (§ 368 Trestného zákona),
 - p) rozširovania detskej pornografie (§ 369 Trestného zákona),
 - q) prechovávaní detskej pornografie a účasť na detskom pornografickom predstavení (§ 370 Trestného zákona),
 - r) ohovárania (§ 373 Trestného zákona).
8. Šikanovanie môže napĺňať skutkovú podstatu priestupku proti občianskemu spolunažívaniu (§ 49 zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov) alebo priestupku proti majetku (§ 50 zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov).
9. Skutočnosť, že fyzická osoba nie je trestne zodpovedná z dôvodu nízkeho veku (§ 22 Trestného zákona) nie je prekážkou na podanie žaloby vo veci náhrady škody, ktorú žiak spôsobil na majetku alebo vo veci náhrady ujmy, ktorú žiak spôsobil na zdraví. Zákonný zástupca žiaka a žiak zodpovedajú za škodu spoločne a nerozdielne.

10. Pedagogický zamestnanec alebo odborný zamestnanec, ktorému je známy prípad šikanovania a neprijme žiadne opatrenie, môže byť stíhaný najmä za trestný čin
 - a) neprekazenia trestného činu (§ 341 Trestného zákona),
 - b) neoznámenia trestného činu (§ 340 Trestného zákona), c) ublíženia na zdraví (§ 158 Trestného zákona).

Čl. III

Zodpovednosť školy

1. Škola zodpovedá za žiakov v čase školského vyučovania, školských akcií a odborného výcviku v súlade so školským zákonom č. 245/2008 Z. z, Dohovorom o právach dieťaťa (20. novembra 1989) a podľa pracovného poriadku školy.
2. Za povinnosť uvedenú v predchádzajúcom bode sú zodpovední všetci pedagogickí zamestnanci školy, ktorí:
 - a) realizujú vyučovací proces, odborný výcvik,
 - b) vykonávajú počas prestávok pedagogický dozor na chodbách,
 - c) vykonávajú pedagogický dozor počas školských akcií rôzneho druhu (školské výlety, kurzy, súťaže, exkurzie, kultúrne a športové podujatia a ďalšie školské akcie),
 - d) vykonávajú pedagogický dozor počas záujmových krúžkov.
3. Škola zodpovedá aj za škodu, ktorú v čase vyučovania resp. v dobe vykonávania tzv. prechodného dohľadu spôsobí žiak, pokiaľ ten, kto je povinný vykonávať dohľad nepreukáže, že náležitý dohľad nezanedbal (§ 422 Občianskeho zákonníka). Ak náležitý dohľad na žiaka nebol zanedbaný a osoba, ktorá dohľad vykonávala preukáže, že škoda bola spôsobená žiakom, tak za škodu zodpovedá žiak, resp. rodič alebo zákonný zástupca žiaka.
4. Šikanovanie, resp. jeho náznaky, nesmie byť zamestnancami školy v žiadnej miere akceptované. Pedagogický zamestnanec musí šikanovanie medzi žiakmi bez meškania riešiť a každej jeho obeti poskytnúť okamžitú pomoc. Je povinný ihneď túto skutočnosť oznámiť triednemu učiteľovi agresora a obeti, výchovnému poradcovi, prípadne vedeniu školy.
5. Zamestnanec školy, ktorý neprijme žiadne opatrenia v prípade šikanovania, resp. neoznámí danú skutočnosť kompetentným osobám, sa vystavuje riziku trestného stíhania.

Čl. IV

Priestupková a trestnoprávna zodpovednosť

1. Šikanovanie žiakov môže v určitých prípadoch napĺňať skutkovú podstatu priestupkov v zmysle zákona č. 372/1990 Z. z. o priestupkoch v znení neskorších predpisov. Ide predovšetkým o priestupky:
 - a) proti občianskemu spolunažívaniu
 - b) proti majetku

2. Zodpovedným za priestupky je ten, kto v čase spáchania priestupku dovŕšil pätnásť rok svojho veku a neprekročil osemnásť rok svojho veku, zaraďuje sa do kategórie „mladistvých“.
3. Šikanovanie žiakov môže v určitých prípadoch napĺňať aj skutkovú podstatu trestných činov v zmysle zákona č. 300/2005 Z. z. – Trestný zákon. Ide najmä o trestný čin:
 - a) ohovárania,
 - b) nebezpečného vyhrážania,
 - c) ublíženia na zdraví,
 - d) obmedzovanie osobnej slobody,
 - e) nátlaku,
 - f) vydierania,
 - g) lúpeže,
 - h) hrubého nátlaku,
 - i) krádeže,
 - j) poškodzovania cudzej veci,
 - k) neoprávneného užívania cudzej veci.
4. Páchatelom trestného činu je ten, kto trestný čin spáchal sám. Za spolupáchatelstvo trestného činu sa považuje, ak bol trestný čin spáchaný spoločným konaním dvoch alebo viacerých osôb.
5. Skutočnosť, že fyzická osoba nie je trestne zodpovedná z dôvodu nízkeho veku nie je prekážkou na podanie žaloby vo veci náhrady škody, ktorú žiak spôsobil na majetku alebo vo veci náhrady ujmy, ktorú žiak spôsobil na zdraví. Zákonný zástupca žiaka a žiak zodpovedajú za škodu spoločne a nerozdielne.

Čl. V

Prevenia šikanovania

1. Základným preventívnym opatrením školy je osvojiť si základný princíp „Sme škola, kde sa šikanovanie netoleruje v žiadnych podobách !“
2. Je dôležité, aby sa s podstatou, formami a nebezpečnými dôsledkami šikanovania ako antisociálneho správania jednotlivcov i skupín oboznámili všetci žiaci, zamestnanci škôl a školských zariadení a rodičovská verejnosť. Pre žiakov, pedagogických zamestnancov i rodičov je potrebné vedieť, že tieto formy správania nie sú neškodným humorom a zábavou, mali by sa oboznámiť predovšetkým s negatívnymi dôsledkami šikanovania, a to tak pre jeho obeť, ako i pre agresorov. Za zvlášť nebezpečné je potrebné považovať tendenciu podceňovať počiatkové prejavy šikanovania.
3. Dôležité aktivity školy sa nedajú spájať len s vyučovacími predmetmi, ale sa týkajú všetkých činností a situácií v škole, v ktorých sa žiak učí prijímať všeobecné hodnoty spoločnosti, identifikovať sa s nimi a konať v ich duchu v každodennom živote.
4. Riaditeľ školy zodpovedá za systémové aktivity školy v oblasti prevencie šikanovania a agresivity. V rámci účinnej prevencie šikanovania je pri príprave a realizácii celoškolskej stratégie dôležité najmä

- a) vytvoriť pozitívnu klímu v škole,
- b) navodiť úzku spoluprácu medzi žiakmi, zamestnancami školy, rodičmi a jasne vymedziť možnosti oznamovať aj zárodoky šikanovania (pri zachovaní dôvernosti takýchto oznámení),
- c) vo vnútornom poriadku školy jasne stanoviť pravidlá správania vrátane sankcií za ich porušenie, viesť písomné záznamy o riešení konkrétnych prípadov šikanovania,
- d) zaistiť v súlade s pracovným poriadkom zvýšený dozor pedagogických zamestnancov cez prestávky, pred začiatkom vyučovania, po jeho skončení i v čase mimo vyučovania žiakov, a to najmä v priestoroch, kde k šikanovaniu už došlo alebo by k nemu mohlo dochádzať,
- e) oboznámiť pedagogických zamestnancov so systémom školy pre oznamovanie a vyšetrovanie šikanovania, zvyšovať informovanosť pedagogických zamestnancov, organizovať semináre s odborníkmi zaoberajúcimi sa danou problematikou,
- f) informovať pedagogických zamestnancov, žiakov, aj rodičov o tom, čo robiť v prípade, keď sa dozvedia o šikanovaní (napr. umiestniť na prístupné miesto kontakty a telefónne číslo na inštitúcie, ktoré sa problematikou šikanovania zaoberajú),
- g) zabezpečiť vzdelávanie v oblasti prevencie šikanovania najmä triednych učiteľov, koordinátorov prevencie a výchovných poradcov,
- h) spolupracovať s odborníkmi z CPPP aP resp. ďalšími odbornými pracoviskami poradenských a preventívnych služieb v regióne,
- i) v pracovnom poriadku školy vymedziť oznamovaciu povinnosť pre pedagogických aj nepedagogických zamestnancov,
- j) zainteresovať do riešenia a do prevencie šikanovania aj žiacke školské rady.
- k) zriadiť na škole „Schránku dôvery“

Čl. VI

Postup v prípade zistenia šikanovania

V prípade, že sa v priestoroch budovy počas školského vyučovania a na školských akciách zistí prípad šikanovania, je každý pedagogický a nepedagogický zamestnanec povinný postupovať takto:

1. Zamestnanec, ktorý zistí šikanovanie informuje o tejto skutočnosti triedneho učiteľa agresora a obeť (predtým si zistí meno a priezvisko a triedu, ktorú navštevuje), výchovného poradcu a člena vedenia školy. Pri veľmi vážnych prípadoch šikanovania je tento zamestnanec povinný zavolať políciu.
2. Triedni učitelia si na pohovor prizvú daných žiakov (nie v jednom termíne), zamestnanca školy, ktorý skutočnosť oznámil a výchovného poradcu školy. O danom pohovore triedni učitelia spíšu zápis, pričom tento odovzdajú v jednom vyhotovení:
 - a) zákonnému zástupcovi obeť a agresora,
 - b) výchovnému poradcovi,
 - c) jeden exemplár vložia do osobného spisu žiaka.

V zápise popíšu skutočnosť, vyjadrenia agresora a obeť, navrhnú opatrenia na riešenie daného problému.

3. Triedni učitelia agresora a obeť si v spolupráci s výchovným poradcom pozvú na pohovor rodičov, resp. zákonných zástupcov týchto žiakov (nie v jednom termíne). Aj o tomto stretnutí spíšu zápis. K pohovoru prizvú aj člena vedenia školy.
4. Po písomnom uzavretí celého prípadu, zvážení návrhov na opatrenia, vyjadrení agresora a obeť, rodičov, resp. zákonných zástupcov týchto žiakov riaditeľ školy rozhodne o ďalšom postupe v súlade so školským poriadkom školy, pracovným poriadkom školy, resp. zákonom č. 300/2005 Z. z. – Trestný zákon a zákonom č. 372/1990 Z. z. – Zákon SR o priestupkoch.
5. Nakoľko šikanovanie je závažným negatívnym spoločenským javom, celý prípad vyšetrenia šikanovania sa bude realizovať pri zachovaní dôvernosti až do vyriešenia daného prípadu.

Čl. VII Metódy riešenia šikanovania

1. Na riešenie problémov týkajúcich sa šikanovania žiakov sa budú používať nasledujúce metódy:
 - a) zaistenie ochrany obetiam,
 - b) rozhovor so žiakmi, ktorí na šikanovanie upozornili, rozhovor so zúčastnenými na danom prípade šikanovania,
 - c) hľadanie a následné nájdenie vhodných svedkov – nikdy nekonfrontovať obeť s agresorom,
 - d) kontaktovanie rodičov alebo zákonných zástupcov dotknutých žiakov
 - e) podľa potreby kontaktuje miestne príslušné centrum – kontakt zabezpečuje výchovný poradca, prípadne vedenie školy,
 - f) využívanie anonymnej dotazníkovej metódy,
 - g) vedenie písomných záznamov o riešení jednotlivých prípadov šikanovania,
 - h) pri rozhovoroch prítomnosť najmenej dvoch pedagogických alebo odborných zamestnancov,
 - i) ohlasuje príslušným útvarom Policajného zboru podozrenie na spáchanie priestupku alebo trestného činu - podľa rozhodnutia riaditeľa školy
2. Na riešenie šikanovania pri výskyte skupinového násillia sa použije postup:
 - a) okamžitá pomoc obeť,
 - b) dohoda riaditeľa školy s výchovným poradcom, triednymi učiteľmi a s ostatnými pedagogickými zamestnancami školy na postupe riešenia,
 - c) vlastné riešenie problému,
 - d) zabránenie možnej krivej výpovede agresorov, ich izolácia bez možnosti dohodnúť sa na spoločnej výpovedi,
 - e) pokračujúca pomoc a podpora obeť,
 - f) nahlásenie prípadu polícii – rozhodne riaditeľ školy,
 - g) kontaktovanie rodičov alebo zákonných zástupcov žiakov – zabezpečia triedni učitelia,
 - h) kontaktovanie špecializovaných inštitúcií.

Čl. VIII

Opatrenia na riešenie situácie

Škola na riešenie problému šikanovania zavedie nasledovné opatrenia:

1. Opatrenia pre obeť:
 - a) individuálna práca s obeťou,
 - b) zaistenie bezpečia obeť
 - c) zvážiť možnosť odporučiť rodičom obeť vyhľadať odbornú starostlivosť (hlavne CPPPpP),
 - d) zorganizovať skupinový intervenčný program školy v spolupráci s CPPPpP,
 - e) zvýšiť informovanosť a poradenstvo pre rodičov žiakov.
2. Opatrenia voči agresorovi:
 - a) individuálna práca s agresorom,
 - b) možnosť odporučiť rodičom agresora spoluprácu s CPPPpP,
 - c) zorganizovať skupinový program v spolupráci s CPPPpP,
 - d) uloženie výchovných opatrení,
 - e) zníženie známky zo správania,
 - f) zvýšiť informovanosť a poradenstvo pre rodičov žiakov.
3. Opatrenia v mimoriadnych a opakovaných prípadoch:
 - a) odporučiť rodičom umiestniť žiaka na dobrovoľný pobyt v diagnostickom centre, prípadne do liečebno-výchovného sanatória,
 - b) oznámiť prípad príslušnému Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny – sociálno-právna ochrana detí za účelom využitia nutných výchovných opatrení v prospech mladistvého v zmysle zákona č. 195/1998 Z. z. o sociálnej pomoci, v znení neskorších predpisov,
 - c) oznámiť prípad príslušnému útvaru Policajného zboru SR, ak došlo k závažnejšiemu prípadu šikanovania, pri ktorom je podozrenie, že bol spáchaný trestný čin,
 - d) vylúčiť, resp. preradiť agresora na inú školu.

Čl. IX.

Spolupráca školy s rodičmi žiakov a ďalšími inštitúciami

1. Pri podozrení na šikanovanie žiaka sú výchovný poradca, ale hlavne triedni učitelia povinní upozorniť rodičov žiakov, aby si všimali možné príznaky šikanovania a súčasne im poskytli pomoc. Táto povinnosť platí tak pre rodinu obeť ako aj pre rodinu agresora.
2. Pri rozhovore s rodičmi sú učitelia povinní dbať na taktný prístup a najmä zachovanie dôvernosti informácií.
3. Spoluprácu pri danej problematike so špecializovanými inštitúciami za školu zabezpečuje výchovný poradca, koordinátor prevencie drogových závislostí a sociálno-patologických javov a vedenie školy.
4. Pri podozrení, že šikanovanie naplnilo skutkovú podstatu priestupku alebo trestného činu, je riaditeľ školy povinný oznámiť túto skutočnosť príslušnému útvaru Policajného zboru SR.
5. Riaditeľ školy je povinný bez zbytočného odkladu oznámiť orgánu sociálno-právnej ochrany skutočnosti, ktoré ohrozujú žiaka, alebo že žiak spáchal trestný čin, prípadne opakovane páchal priestupky.

Čl. X Systém výchovných opatrení

Po dokázaní šikanovania môže byť agresor potrestaný:

1. výchovným opatrením – pokarhaním riaditeľom školy,
2. zníženou známkou zo správania,
3. oznámením šikanovania polícii,
4. návrhom na umiestnenie do výchovného ústavu.

Čl. XI Všeobecné a záverečné ustanovenia

1. Úlohou vedenia školy, všetkých pedagogických a nepedagogických zamestnancov školy je vytvoriť pozitívnu klímu v škole, aby sa predchádzalo prejavom antisociálneho správania jednotlivcov alebo skupín žiakov.
2. Táto smernica je v súlade s pravidlami správania a konania žiakov vrátane sankcií za ich porušenie zapracovanými v školskom poriadku školy.
3. S touto smernicou budú oboznámení všetci pedagogickí zamestnanci školy na pedagogickej rade konanej dňa 25.8.2020, čo potvrdia svojim podpisom na prezenčnej listine.
4. S touto smernicou sú povinní oboznámiť žiakov školy všetci triedni učitelia na triednických hodinách.
5. Vnútoraná smernica k prevencii a riešeniu šikanovania žiakov Súkromnej spojenej školy EDURAM nadobúda účinnosť 02. 09. 2020.

V Krompachoch, 02.09.2020

Ing. Ladislav Maturkanič
riaditeľ školy